

DİNLER TARİHİ ARAŞTIRMALARI-VIII

BÜTÜN YÖNLERİYLE
YAHUDİLİK

(ULUSLARARASI SEMPOZYUM)

18-19 ŞUBAT 2012

Ankara-2012

NUH'UN LANETİ İLE ARZ-I MEV'UD ARASINDAKİ İLİŞKİ

Prof. Dr. Mehmet KATAR*

Birkaç yıl önce “İsrail Kavminin Seçilmişliği Üzerine Bir Araştırma” ve “Tevrat’ın Lut Kıssası Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmalarını yaparken Tevrat’ta nakledilen Nuh kıssasındaki bir tuhaflığın farkına varmış ve bu duruma, yukarıda bahsettiğimiz makalelerin dipnotlarında işaret etmiştik.¹ O dipnotlarda işaret ettiğimiz bu tuhaflığa göre Nuh Peygamber Tufandan sonra bir üzüm bağı² oluşturarak şarap elde etmiş, bu şaraptan içerek sarhoş olmuş

- * Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.
- 1 Söz konusu makaleler için bkz. Mehmet Katar, “İsrail Kavminin Seçilmişliği Üzerine Bir Araştırma”, İslami Araştırmalar, Ankara 2007, C. 20, S. 2, ss. 172 – 177; “Tevrat’ın Lut Kıssası Üzerine Bir Araştırma, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Ankara 2007, C. 48, S. 1, ss. 57 - 76.
 - 2 Yahudi kaynaklarında Nuh’un oluşturduğu üzümbağıyla ilgili birçok şey rivayet edilmektedir. Bu rivayetlere göre Nuh oluşturduğu üzümbağını Aden Bahçesinden gelen bir asma kütüğünü (Pirke De Rabbi Eliezer, Translated and Annotated with Introduction and Indices by Gerald Friedlander, New York 1970, 170; Devora Steinmetz, JBL, Vol. 113, No. 2, 193; Robert Graves and Raphael Patai, Hebrew Myths The Book of Genesis, Ed. With an Introduction by Robert A. Davis, Manchester United Kingdom, 2005, 120) toprağa dikmek veya gemiden aldığı bir üzüm tohumunu ekmek suretiyle oluşturmuştur. Kovulmuş melek Samael (Şeytan) ona ne yaptığını sorunca, asma diktiğini söylemiş ve bunun üzerine o, Nuh’a ortak olmayı teklif etmiştir. Sonrasında da o (Samael) bir kuzu, bir aslan, bir domuz ve bir de maymun öldürerek bunların kanını asmanın köküne dökmüştür. Böylece bu bitkinin suyundan biraz içen, koyun kadar uysal olsa bile kendini aslan gibi güçlü hissedecek, biraz fazla içince domuz gibi davranacak ve kıyafetlerini pisletecektir; daha fazla içince de bir maymun gibi sersem bir biçimde sallanacak ve aklını kullanamayarak her türlü yanlış yapacaktır. Nitekim Nuh da aynı duruma düşmüştür (Louis Ginzberg, *The Legends of the Jews I: Bible Times and Characters From the Creation to Jacob*, Translated by Henrietta Szold, Philadelphia 1909, 167-168; Graves and Patai, 120). Bu anlatımlardan Yahudi din bilginlerinin içkiye pek olumlu bakmadığı, sarhoşluğu ise kesinlikle tasvip etmediği anlaşılmaktadır. Bu olumsuz bakış açısı Talmud’da da yansıtılmış ve Tanrı’nın asma diken Nuh’a sitem ederek “Âdem’in yaşadıklarından ders çıkarmadın mı?” dediği ifade edilmiştir. Bu rivayete göre Âdem’in, Aden Bahçesindeyken yediği yasak meyve; asmanın meyvesi, yani üzümdü (Talmud Mas. Sanhedrin, 70a; Ginzberg, Vol. I, 168; Steinmetz, JBL, Vol. 113, No. 2, 193). Bazı Yahudi din bilginlerine göreyse Âdem’in meyvesinden yediği yasak şey üzüm değil, buğday veya incirdi (Talmud Mas. Sanhedrin, 70a-70b).

ve çadırında çıplak bir biçimde sızmıştır. Nuh'un oğlu Ham, babasının bu çıplak halini görmüş ve bunu kardeşleri Sam ve Yafes'e anlatmıştır. Sam ve Yafes, Ham'ın yaptığının aksine ellerine bir örtü alarak gerisin geri gitmek suretiyle çıplak halini görmeden babalarının üstünü örtmüşlerdir. Bir süre sonra Nuh sarhoşluğundan ayrılmış ve "kendisine yapılanı anlayarak" büyük tepki göstermiştir. Ancak bu tepki esnasında o, ilginç bir biçimde Ham yerine, metindeki anlatıma göre olayla bir ilgisi gözükmeyen Ham'ın oğlu Kenan'ı lanetlemiş, onu ve soyunu, Sam ve Yafes'in soyuna köle olmakla cezalandırmıştır.³ Çıplaklığını örten Sam ve Yafes'i ise kutsamıştır.⁴

Tevrat'ta birkaç cümle ile özetlenen bu üstü kapalı anlatım, başta Yahudi din bilginleri olmak üzere birçok kişinin dikkatini çekmiş ve çeşitli yorumlara neden olmuştur. Her şeyden önce, Tevrat'ta salih bir insan olduğu ve Tanrı'nın gözünde lütuf bularak Tufan'dan kurtulduğu belirtilen Nuh'un, kınanan bir duruma düşerek ne yaptığını bilmeyecek kadar sarhoş olması mümkün müdür? Bunun mümkün olduğunu kabul etsek bile o, Tevrat'taki anlatıma göre büyük oranda kendi kabahati olan çıplak halde görülmeye neden bu kadar büyük bir tepki göstermiş ve torununu lanetlemek gibi orantısız bir ceza vermiştir?

Nuh'un oğlu Ham, metinde anlatıldığı gibi sadece babasını çıplak bir biçimde mi görmüştür, yoksa bunun ötesinde metinde zikredilmeyen birşeyler mi yapmıştır da Nuh'u bu kadar öfkelenmiştir? Bu soru belki ilk anda anlamsız gözükebilir ama metinde bu soruyu sormamızı haklı çıkaracak bir anlatım yer almakta ve "Nuh, şarabından ayıldı ve küçük oğlunun kendisine yaptığını anladı" denilmektedir. Burada "küçük oğul" ifadesi ile Nuh'un kendi oğlu Ham mı, yoksa torunu Kenan mı kast edilmektedir? Nuh'a yapılan ve metinde onun sarhoşluktan ayılınca anladığı ifade edilen şey nedir? Metinde kast edilen sadece bir çıplak görme hadisesi midir, yoksa açıkça anlatılmayan bir başka suç mu ima edilmektedir? Başka bir suç ima ediliyorsa bu suç nedir? Bu suçla Kenan'ın ne tür bir ilişkisi ve sorumluluğu bulunmaktadır? Kenan'ın bir suçu varsa bile neden metindeki anlatıma göre babasını çıplak gören ve

³ Bkz. Tekvin, 9/21-25.

⁴ "...Sam'ın Allah'ı mübarek olsun ve Kenan ona kul olsun. Allah Yafes'e genişlik versin ve Sam'ın çadırlarında otursun ve Kenan ona kul olsun." (Tekvin, 9/ 25-27).

kardeşleri Sam ile Yafes'e onun dedikodusunu yapan, dolayısıyla suçlu olan Ham'a herhangi bir ceza verilmeyip ne suç işlediği bile belli olmayan Kenan'a lanetlenmek ve soy olarak köle olmak gibi ağır bir ceza verilmektedir? Nuh'un; suçlu olan Ham yerine, torunu Kenan'ı lanetlemesi ne kadar adil bir davranıştır? Ayrıca neden Ham'ın diğer oğulları⁵ değil de, özellikle Kenan ve onun soyu lanetlenmiştir? En önemlisi de Nuh gibi salih bir insan, suçun bireyselliğini bir yana bırakarak niçin oğlu Ham veya yorumlarda işin içine dâhil edilen torunu Kenan ile Ham'ın işledikleri bir suçtan dolayı Kenan'ın bütün soyunu lanetleyerek köleliğe mahkûm etmektedir? Kenan'ın, Tevrat'ta ifade edilmemekle birlikte, diğer kaynaklarda zikredildiği gibi, Nuh'a karşı işlenen suça bir şekilde karıştığını ve bu nedenle lanetlendiğini kabul etsek bile bu lanet, neden Kenan'ın bütün soyunu, hatta onun da ötesinde Ham'ın bütün soyunu kapsamaktadır? Böyle bir anlayışın Hıristiyanlığın sıkça eleştirilen asli günah ve bu günahın sonraki nesillere sirayet etmesi anlayışından farkı nedir?

Yukarıdaki sorulara bizim teorimizle ilgili şu soruları da eklemek mümkündür: Bu olaya Ham'ın yanında Kenan'ın adının karıştırılması ile İbranilerin kendilerine vaat edildiğine inandıkları ve Tevrat'a göre Kenan'ın soyundan türeyenlerin yerleştiği Kenan toprakları arasında bir ilişki var mıdır? İsraililer Tanrı tarafından kendilerine vaat edildiğine inandıkları Kenan (sonraki adıyla Filistin) topraklarına geldiğinde, burada Kenanlılar değil de başka topluluklar yaşıyor olsaydı, Nuh kıssasında Kenan yine lanetlenecek ve onun soyu Sam ve Yafes'in soyuna köle olmakla cezalandırılmış gösterilecek miydi? Yoksa bu topraklarda Kenanlılar yerine başka bir topluluk yaşıyor olsaydı bu defa da onların mı ataları lanetlenecek ve bu topluluklar yine Sam'ın soyuna köle olmakla cezalandırılacaktı? Daha açık bir biçimde ifade etmek gerekirse metinde anlatılanların tümü, bölgeyi kendilerinin doğal hakkı olarak gören, dolayısıyla o bölgenin asıl sahiplerini de oradan çıkarılıp atılması ve köleleştirilmesi gereken insanlar olarak telakki eden işgalcilerin arzusunu destekleyecek bir mizansen midir?

5 Tevrat'a göre Nuh'un oğlu Ham'ın dört oğlu bulunmaktaydı. Bunlar kitaptaki zikrediliş sırasına göre Kuş, Mitsraim, Put ve Kenan'dır (Tekvin, 10/6).

Nuh'a Karşı İşlenen Suçun Mahiyeti ile İlgili Tartışmalar

Yukarıda sorduğumuz türden sorular Nuh kıssasıyla ilgilenen hemen herkesin zihnine takılmış ve bu durum, Nuh'un lanetiyle ilgili olayda metinde zikredilmeyen birşeylerin yaşandığı, ancak anlatımın kapalı bir üslupla geçirildiği izleniminin doğmasına neden olmuştur. Kaynaklarda bu hususta farklı rivayetler bulunmaktadır. Bu rivayetlere göre Nuh sarhoş olup çıplak biçimde çadırında sızıp kalınca oğlu Ham babasını hadım etmiştir.⁶ Bazı rivayetlere göreyse hadım etme işini Ham değil, onun oğlu Kenan yapmıştır. Buna göre Ham'ın oğlu Kenan, dedesinin üreme organına bir ip dolayarak sıkılamak suretiyle Nuh'u hadım etmiştir. Bu esnada Ham içeri girmiş ve olan biteni gördüğü halde önemsememiştir. Hatta o bunu, basit bir şakaya tanık olmuş gibi diline dolayarak kardeşleri Sam ve Yafes'e anlatmış, ancak onlardan tepki görmüştür.⁷ Arkasından da Nuh sarhoşluğundan aylarak kendisine yapılan şey sebebiyle artık istese de bir dördüncü çocuğa sahip olamayacağı için kendisinin dördüncü evlada sahip olmasını önleyen oğlu Ham'ın dördüncü oğlu olan Kenan'ı lanetlemiştir.⁸

Yukarıda zikredilenden farklı bir rivayete göre ise Nuh; oğlu Ham veya torunu Kenan tarafından değil, Tufan sonrasında gemiden inerken hasta bir aslanın huysuzlanarak vurduğu bir pençe darbesiyle erkeklik organını kaybetmiştir.⁹ Bu hikâyenin kabul edilmesi halinde Ham veya Kenan'a, baba

- 6 Bkz. Talmud Mas. Sanhedrin, 70a; Ginzberg, Vol. I, 168-169; Karin R. Andriolo, "A Structural Analysis of Genealogy and Worldview in the Old Testament", *American Anthropologist* (AA), New Series, Oct., 1973, Vol. 75, No. 5, 1660; Steinmetz, JBL, Vol. 113, No. 2, 198; Rabbi Steven Greenberg, *Wrestling With God and Men*, USA 2004, 62; John Sietze Bergsma and Scott Walker Hahn, "Noah Nakedness and the Curse on Canaan (Genesis 9/20-27)", *Journal of Biblical Literature* (JBL), 2005, Vol. 124, No. 1, 27; ayrıca bkz. Graves and Patai, 121; Frederick W. Bassett, "Noah's Nakedness and the Curse of Canaan a Case of Incest", *Vetus Testamentum* (VT), April 1971, Vol 21, Fasc. 2, 233.
- 7 Pirke de Rabbi Eliezer, 170-171; Graves and Patai, 121; Bassett, VT, Vol 21, Fasc. 2, 233. (Nuh'un bu durumu sebebiyle Tevrat'ta geçen "husyesi ezilmiş yahut uzvu kesilmiş olan adam Rabbin cemaatine girmeyecektir" (Tesniye, 23/1) hükmü gereği kurban sunumu için ehil olma vasfını kaybettiği ve bu nedenle de Tufan sonrasındaki kurbanı oğlunun takdim ettiği rivayet edilmektedir. Graves and Patai, 121).
- 8 Edith R. Sanders, "The Hamitic Hypothesis; Its Origin and Functions in Time Perspective", *Journal of African History*, G. Britain 1969, Vol. 10, No. 4, 522; Jack P. Lewis, *A Study of the Intrepretation of Noah and the Flood in Jewish and Christian*, Leiden 1978, 154; Greenberg, 63; Steinmetz, JBL, Vol. 113, No. 2.
- 9 Graves and Patai, 121; Allen P. Ross, "The Curse of Canaan", *Studies in the book of Genesis Bibliotheca Sacra* (BS), 1980, Vol. 137, 229; Bassett, VT, Vol. 21, Fasc. 2, 229, 29 nolu dipnot.

yahut dedeleri Nuh'u çıplak görmenin dışında isnat edecek herhangi bir suçlama kalmamakta, ayrıca niçin bu hadım etme meselesinin özellikle gündemde tutulduğu sorusu akla gelmektedir. Bu durum, Tevrat'taki özgün hikâyede bulunmayan, Nuh'un; oğlu Ham veya torunu Kenan tarafından hadım edildiği iddiasının, diğer kültürlerle ait mitolojik bir unsur olduğu ve bu mitolojik unsurun Yahudiliğe geçtiği ihtimalini gündeme getirmektedir. Nitekim bazı kaynaklarda Hitit ve Grek mitolojilerinde babalarını hadım etmek suretiyle iktidarı onun elinden alan oğul hikâyelerine sıkça rastlandığına işaret edilerek Nuh'un hadım edilmesi ile ilgili bu mitolojik anlatımların, sonraki dönemde Yahudiliğe geçen diğer kültürlerle ait mitolojik rivayetler olduğu ihtimaline işaret edilmektedir.¹⁰

Talmud'da yukarıda ifade edilen iddia yanında dile getirilen farklı bir iddia ise Ham'ın, yahut onun oğlu Kenan'ın¹¹ Nuh'a eşcinsel tecavüzde bulunduğudur.¹² Bu iddiayı savunanlara göre metinde geçen "görmek" kelimesi cinsel ilişkiyi ifade etmektedir. Nitekim Tekvin'de daha sonraki dönemlerde yaşanan olaylarla ilgili bilgi verilirken Tekvin 34/2'de geçen Yakup'un kızı Dina'nın Şekem kralı Hamor'un oğlu tarafından "görüldüğü" ve onun Dina'yla yatmak suretiyle onu kirlettiği ifade edilmekte, bu durumu belirtmek için de "görmek" fiili kullanılmaktadır. Bu iddiayı dile getirenler Nuh'u "çıplak olarak görme" ifadesinin ona yönelik cinsel bir saldırıyı ifade ettiğini savunmaktadırlar.¹³ Konuyla ilgili dile getirilen üçüncü bir rivayet ise her iki suçun da birlikte gerçekleştirildiği, yani Nuh'un sarhoşken hem hadım edildiği hem de ensest tecavüze uğradığıdır.¹⁴

Nuh'un maruz kaldığı suçun mahiyetiyle ilgili iddialar yukarıda belirttiğimiz Talmud ifadeleriyle sınırlı kalmamış, buna zaman içerisinde yeni birtakım yorumlar eklenmiştir. Bu iddialardan birine göre Ham, Nuh'a değil,

10 Bassett, VT, Vol 21, Fasc. 2, 236; Graves and Patai, 122.

11 Bassett, VT, Vol. 21, Fasc. 2, 233-234; Steinmetz, JBL, Vol. 113, No. 2, 199.

12 Bkz. Talmud - Mas. Sanhedrin 70a; ayrıca bkz. Andriolo, AA, Vol. 75, No. 5, 1660; Greenberg, 63;

13 Talmud - Mas. Sanhedrin 70a; ayrıca bkz. Bassett, VT, Vol. 21, Fasc. 2, 234; Steinmetz, JBL, Vol. 113, No. 2, 198.

14 Bkz. Talmud - Mas. Sanhedrin 70a.

fakat babasının hanımına yönelik ensest bir ilişkide bulunmuş¹⁵ ve bu ilişki-
den Kenan doğmuştur. Nuh da bu ensest ilişki sonucunda doğan Kenan'ı lan-
netlemiştir. Bu iddiayı dile getirenlere göre Kenan'ın bu ensest ilişki sonucun-
da doğduğu meselesi, Nuh'un; Ham'ın başka çocukları varken niçin sadece
Kenan'ı lanetlediğini açıklamaktadır.¹⁶ Böylece o, daha sonraki dönemlerde
Yahudi toplumu için deklere edilecek olan "gayrı meşru çocuğu on nesil bo-
yunca Tanrı'nın cemaatine dâhil etmeme"¹⁷ prensibini de uygulamış bulun-
maktadır.

Yukarıda dile getirilen iddiaların hangisini esas alırsak alalım, bunlar
Tevrat'ta anlatılan Nuh'un sarhoş ve çıplak bir biçimde sızmış olarak görül-
mesiyle mukayese edilemeyecek kadar ciddi suçlamaları içermekte ve dola-
yısıyla bir soyu kölelikle lanetlemek gibi ağır bir cezayı olmasa bile ciddi bir
tepkiyi anlaşılır hale getirmektedir. Ancak bu lanetin sadece, bazı rivayetlere
göre olayda hiçbir sorumluluğu olmayan, bir kısmında ise bu çirkin işe baba-
sıyla birlikte iştirak ettiği belirtilen Kenan'a yönelik kalması ve Ham'a yönelik
herhangi bir tepkinin dile getirilmemiş olması dikkati çekmektedir. Kaynak-
lar bu durumu, Ham'ın daha önce diğer kardeşleriyle birlikte Tufan sonra-
sında Tanrı tarafından kutsanmasına¹⁸ dayandırmakta ve Nuh'un daha önce
Tanrı'nın takdisini kazanmış olan Ham'a yönelik bir lanetin herhangi bir
etkisinin olamayacağını belirtmektedirler.¹⁹ Bu nedenle de Nuh'un; oğlu Ham
yerine, kendisine karşı işlenen suça iştirak ettiği rivayet edilen Ham'ın oğlu
Kenan'ı ve onun soyunu, Sam ve Yafes'in soyuna köle olmakla lanetlediği id-
dia edilmektedir. Ancak burada sorgulanması gereken bir husus bulunmakta-
dır. Bu husus, Tevrat'ta olmasa bile Talmud ve diğer kaynaklarda Nuh'a yöne-
lik suça iştirak ettiği ifade edilen Kenan'a yönelik lanetlemenin niçin onunla
sınırlı kalmadığı ve onun soyundan gelenlerin tümünü kapsadığı sorusudur.
Hıristiyanlığın "aslı günah" anlayışını yansıtan bu lanetle, Kenan'ın soyundan

15 Ross, *The Curse of...*, BS, Vol. 137, 229; Bassett, VT, Vol. 21, Fasc. 2, 235; Bergsma and Hahn, JBL, Vol. 124, No. 1, 26.

16 Bassett, VT, Vol. 21, Fasc. 2, 235. Allen P. Ross ise bu iddiayı makul bulmamaktadır. Ross, *The Curse of...*, BS, Vol. 137, 229.

17 Bkz. Tesniye, 23/2-3.

18 Bkz. Tekvin, 9/1.

19 Lewis, 153; *Genesis 1-11 - Tales of the Earliest World, A New Translation and Essay* by Edwin M. Good, Stanford California 2011, 92.

türeyenlerin yerleştiği ve onların adıyla anılan Kenan toprakları arasında bir ilişki var mıdır? Metinde dile getirilen lanetleme meselesi, bölgeyi kendilerinin doğal hakkı olarak gören, dolayısıyla o bölgenin asıl sakinlerini de oradan çıkarılıp atılması ve köleleştirilmesi gereken insanlar olarak telakki eden işgalci İsraililerin arzuları doğrultusunda oluşturulmuş bir kurgu mudur? Bunu anlamak için hikâyenin nakledildiği ilk metne, yani Tekvin'e; Nuh'un sarhoş olup çadırında çıplak biçimde sızdığı ve Ham'ın onu bu halde gördüğü ile ilgili malum ifadelerin geçtiği yerin hemen öncesine bakmak gerekmektedir.

Nuh'un Kenan'a Yönelik Laneti ile Kenan Toprakları

Arasındaki İlişki

Yukarıda bahsettiğimiz hadisede Nuh, sarhoşluğundan ayılınca Tekvin'deki anlatıma göre olayda herhangi bir dahli gözükmeyen Kenan'ı lanetlemekte ve onun soyunu, Sam ve Yafes'in soyuna köle olmakla cezalandırmaktadır. Aslında Kenan'a yönelik Bu lanetleme niyeti, metin yazarının, daha konu Nuh'a karşı işlendiği ifade edilen suç meselesine gelmeden önce, Nuh'un çocuklarından bahsederken, bu çocuklar arasında olmayan Nuh'un torunu Kenan'ın adını ayrıca zikretmesi ve "Ham Kenan'ın babasıydı"²⁰ demesiyle sezilmektedir. Metinde oğlu Kenan'dan hareketle Ham'ın tanıtılması, yani oğuldan hareketle babasının kimliğinin belirtilmesi ve Kenan'ın daha fazla ön plâna çıkarılması, Kenan'ın önemli biri olduğu ve adına özel bir vurgu yapılarak okuyucunun onunla ilgili söylenecek birşeylere hazırlandığı izlenimini vermektedir. Metin yazarı bir sonraki bapta verilecek olan milletler tablosunda zikredilecek olan, Nuh'un oğullarından türeyen isimlerden sadece bir tanesini, yani Kenan'ın adını önceden zikrederek, adeta okuyucuyu, Kenan ile ilgili söyleyeceklerine ve onun lanetlenmesine hazırlamaktadır. Nitekim bir süre sonra da Ham'ın, sarhoş şekilde sızmış olan babası Nuh'a bakmasının faturası Kenan'a çıkarılmakta ve Kenan lanetlenerek soyuyla birlikte Sam ve Yafes'e köle olmakla cezalandırılmaktadır. Arkasında da onuncu bapta sırasıyla Yafes, Ham ve Sam'ın soyu ile ilgili bilgi verilmekte, bu bağlamda Kenan'ın soyunun da Kenanlıları oluşturduğu ve bunların adını verdikleri Kenan top-

²⁰ "Ve Gemiden çıkan Nuh'un oğulları Ham, Sam ve Yafes idiler ve Ham Kenan'ın atasıdır" (Tekvin, 9/18).

raklarına yerleştiği ifade edilmektedir.²¹ Böylece birkaç bap sonra İbrahim ve soyuna verilecek toprakların (Kenan topraklarının), İbrahim ve soyunun eline geçmeden önceki dönemde, atalarının günahkârlığı ve lanetli olması sebebiyle bu toprakları hak etmeyen birilerinin elinde bulunduğu ima edilmektedir.

Tevrat; milletler tablosunu verip yeryüzünün insanlarla meskûn hâle gelmesini özetledikten sonra Sam'ın soyuna ve bu bağlamda Hz. İbrahim'e odaklanmakta ve Tanrı'nın onunla ahitleşerek Kenan topraklarını İbrahim ve soyuna vereceğini açık bir biçimde ifade etmektedir.²² Aslında Tevrat'ta bu vadin ilk geçtiği yerde, İsrail oğullarına sadece Kenan (Filistin) toprakları değil, merkezini Kenan'ın oluşturduğu daha geniş topraklar vaat edilmekte, bu toprakların sınırları Mısır Irmağından Fırat Irmağına kadar dayandırılmaktadır.²³ Bu bağlamda bahsedilen topraklarda yaşayan Keni, Kenizzi, Kadmoni, Hitti, Perizzi, Rafa, Amori, Kenanlı, Girgaşi ve Yebusi adlı on kabilenin de İbrahim ve onun soyunun eline verildiği ifade edilmektedir.²⁴ Tevrat'a göre bu kabilelerden Hitti, Amori, Yebusi ve Kenanlı olarak adlandırılanlar, lanetlendiğine inanılan Kenan'ın soyundan gelmekte ve Kenan topraklarında yaşamaktaydı.²⁵ Tevrat'ta Kenan'ın soyundan geldiği açıkça belirtilmeyen Kenan bölgesindeki diğer kabilelerin de Kenan'ın soyundan geldiği değişik kaynaklarda zikredilmektedir.²⁶ Bu durumda Kenan toprakları olarak adlandırılan bölgede yaşayan bütün bu kabilelerin, topraklarıyla birlikte, ataları Kenan'ın günahı ve

21 Bkz. Tekvin, 10/15-20.

22 Bkz. Tekvin, 17/8, 48/3-4; Çıkış, 6/4, 13/11; Levililer, 14/34, 25/38; Sayılar, 13/2.

23 Bkz. Tekvin, 15/18.

24 Bkz. Tekvin, 15/18-21. (Tanrı'nın İbrahim ve soyuna vaat ettiği topraklarla ilgili bu ifade daha sonra çeşitli vesilelerle bazı ifade değişiklikleriyle İsrail oğullarına sık sık tekrar edilmiştir. Ancak bu tekrarlarda İsrail oğullarının ele geçireceği topraklardaki kabilelerin sayısı değişmiş ve genellikle beş ile yedi arasındaki kabile adından bahsedilmiştir. Tevrat'ta zaman zaman bir veya ikisi zikredilmese bile Kenan bölgesiyle ilintili olarak zikredilen kabileler şunlardır: Hittiler, Girgaşiler, Amoriler, Kenanlılar, Perizziler, Yebusiler ve ilk zikredilen on kabile arasında bahsedilmeyen ancak Tekvin'e göre Kenan'ın soyundan geldiği belirtilen Hiviler. Bkz. Çıkış, 13/5, 33/2, 34/11; Tesniye, 7/1; 1. Krallar, 9/20).

25 Bkz. Tekvin, 10/15-20.

26 Eski Ahit'te Kenan adı; genel manada bu bölgede oturanlar için kullanılmıştır. Sonraki dönemlerde ise ırk ve sosyal durum ayrımı yapmadan bölgenin İsrail öncesi sakinlerini ifade etmek için kullanılmıştır. Bu nedenle birçok kabile de aynı şekilde Kenan ile ilişkilendirilmiş ve Kenanlı olarak alandırılmıştır (Allen P. Ross, "The Table of Nations in Genesis 10 - Its Content", Studies in the Book of Genesis, Bibliotheca Sacra (BS), 1980, Vol. 138, 25).

Nuh'un laneti sebebiyle Sam'ın soyundan gelen İsrail oğullarının denetimine girmesi gerektiği şeklinde bir anlam ortaya çıkmaktadır.²⁷

Kanaatimizce yukarıda zikredilen senaryo gereği Kenan ve soyunun, Sam ve Yafes'in soyuna köle olma şeklindeki bir lanete maruz kalmasıyla Yahudi kutsal kitabının değişik yerlerinde, sınırları çok net olmamakla birlikte, Kenan (Filistin) merkezli toprakların Tanrı tarafından İsraililere vaat edilmiş olduğu iddiası arasında bir ilişki bulunmaktadır. Bu hikâye, İsraililerin Kenan topraklarını ele geçirmesinden hemen önce veya sonraki bir dönemde ortaya atılmış ve İsraililer, bu toprakların ilk sahipleri olan Kenanlıların, Nuh'un laneti sebebiyle bu toprakları kaybettiklerini, kendilerinin ise aynı gerekçeyle bu toprakları hak ettiklerini vurgulamak, böylece bölgeyi işgallerinin ve orada yaşayan halkları köleleştirmelerinin dinsel ve ahlâkî temellerini oluşturmak istemişlerdir. Bu suretle onlar daha sonraki dönemde İbrahim'e vaat edildiği belirtilen bu toprakların²⁸ kendilerinin en tabii hakkı olduğunu, eski sakinlerinin ise atalarından gelen günahkârlıkları sebebiyle²⁹ kendilerine biçilen kader gereği bu toprakları kaybederek İsraililerin köleleri olmayı fazlasıyla hak ettiklerini ispatlamaya çalışmışlardır.³⁰

Kaynaklarda İsraililerin, yukarıda bahsettiğimiz şekilde Kenan topraklarına el koymak ve bu topraklarda yaşayan insanları köleleştirmek amacıyla Kenan ile ilgili rivayetleri oluşturdukları belirtilmekte, ancak bu söylemin zamanı konusunda iki farklı ihtimal zikredilmektedir. Bunlardan birincisine göre Nuh'un laneti ve hemen arkasından nakledilen milletler tablosu ile ilgili

27 Bassett, VT, Vol. 21, Fasc. 2, 232.

28 Kenan (Filistin) ve çevresindeki toprakların İbrahim ve onun soyundan gelen İbranilere vaat edildiği konusu Tevrat'ın birçok yerinde defalarca zikredilmektedir. Mesela bkz. Tekvin, 12/7, 13/14-17, 15/18-21, 17/8, 28/13-14, 35/12, 48/3-4; Çıkış, 6/4, 13/5,11, 33/2; Levililer, 14/34, 25/38; Sayılar, 13/2,29.

29 Tevrat'ta Kenanlıların çeşitli cinsel ahlaksızlıkları icra ettikleri ve bu ahlaksızlıklar sebebiyle Tanrı'nın onları İsraililer önünden kovarak yurtlarından çıkaracağı belirtilmekte, İsraililerin ise aynı tür ahlaksızlıklardan özellikle uzak durması gerektiği vurgulanmaktadır (Bkz. Levililer 18. bap). Allen P. Ross Tevrat'taki bu bilgilere işaret etmekte ve bu ifadelerin Ham ve Kenan'ın suçu ile bunların soyundan gelen Kenanlıların suçları arasındaki temel benzerliğe dikkat çekmekte ve Tanrı'nın, bu nedenle Kenanlıları yurtlarından çıkararak yerine İsrailileri yerleştirdiğini belirtmektedir (Ross, The Curse of..., BS, Vol. 137, 233 - 234).

30 Graves and Patai, 122; Ross, The Table of..., BS, Vol. 138, 30; Ross, The Curse of..., BS, Vol. 137, 237; Steven Jablonski, "Ham's Vicious Race: Slavery and John Milton", Studies in English Literature 1500-1900, The English Renaissance (SEL), Winter 1997, Vol 37, No. 1, 179.

bilgiler, bölgenin İsrail oğulları tarafından ele geçirilmesinden önceki dönemde, İsraililere misyon sahibi bir millet olma bilincini kazandırmak amacıyla oluşturulmuştur. Bu rivayetlerin oluşturulma amacı ise geçmişini olmayan milletlerin geleceğinin de olamayacağı felsefesiyle İsrail oğulları için kutsanmış bir soy ve gelecekle ilgili bir hedef bilinci vermek olmuştur. Bu vesileyle de onlara, ele geçirmeyi planladıkları toprakların sakinlerinin bu toprakları hak etmedikleri, Tanrı'nın onları İsraililere köle olmakla yükümlü kıldığı, dolayısıyla bölgenin gerçek sahipleri olan İsraililerin vaat edilmiş toprakları kötü bir soyun mensuplarının elinden almaları gerektiği bilinci kazandırılmak istenmiştir.³¹

Kenan soyunun lanetlenmesi ile Kenan toprakları arasında doğrudan bir bağ olduğunu savunan ikinci görüşe göre bu fikir, bölgenin İsraililerin eline geçmesinden ve buranın asıl sakinlerinin bir kısmının yurtlarından edilmesi, bir kısmının ise İsraililerin köleleri haline gelmesinden sonra, yani yaklaşık olarak M.Ö. X. yüzyılda ortaya atılmıştır. Bu iddiaya göre toprakları ellerinden alınan ve köleleştirilen Kenanlıların, düştükleri durumun, Tanrı'nın bir takdiri olduğu, ataları Ham ve Kenan'ın işlediği suç sebebiyle lanetlenerek köle olmaya mahkûm edildikleri ve bu nedenle topraklarını kaybederek köleleştirilme hakkı ettikleri vurgulanmak istenmiştir.³² Bu dışlayıcı yaklaşım, o dönemde İbranilere benzemeye çalışan, bu nedenle de İbrani dini, dili ve geleneklerini benimseyen Kenanlıların, dil, inanç ve kültür olarak İbranileşseler bile kölelik statülerinin devam ettirilmesine ve hiçbir zaman gerçek bir İbrani (İsraili) gibi algılanmamalarına vesile olmuştur.³³ Konu buraya gelmişken, Tevrat'ın birçok yerinde bu kabilelerin mensuplarının İsraililer tarafından köleleştiril-

31 Andrew Marshall Woods, "Introduction to the Book of Genesis", 5-8, http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=soniclight.com%2F%5BAndrew%20woods%20marshall%2C%20introduction%20to%20the%20book%20of%20genesis%5D&source=web&cd=1&sqi=2&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.spiritandtruth.org%2Fteaching%2Fintroduction_to_the_books_of_the_bible%2F01_genesis%2Fgenesis.pdf&ei=n1o2T4v5Ha2a1AWokdCLAg&usg=AFQjCNFa9omGckgU8uvUYHVMs0VCn4bqWw 11.02.2012

32 William McKee Evans, "From the Land of Canaan to the Land of Guinea: The Strange Odyssey of the "Sons of Ham"", The American Historical Review (AHR), Feb. 1980, Vol. 85, No. 1, 16.

33 Evans, AHR, Vol. 85, No. 1, 18-21.

rilerek kullanıldığının belirtildiğini,³⁴ ancak diğer taraftan da yine Tevrat'ta bu kabilelerin mensuplarının hiçbir şekilde bölgede yaşatılmaması gerektiği şeklinde bir vurgunun olduğunu³⁵ ve bu iki aykırı yaklaşım arasında bir çelişkinin bulunduğunu belirtmek gerekmektedir. Kanaatimizce İsraililerin Kenanlıları köle olarak kullanması yaşanan bir gerçeği, bu kabile mensuplarıyla hiçbir şekilde anlaşma yapılmaması, Kenan topraklarında barındırılmaması ve bunlardan kız alınmamasına yönelik yaklaşımlar ise Babil Sürgünü sonrasında ortaya çıkan bir zihniyet değişimini ve bu yöndeki bir temenniye yansıtılmaktadır. Bu dönemde Yahudiler, Tanrı'yı unutarak başka ilahların peşinden gittikleri için devletlerini ve bağımsızlıklarını kaybettiklerini, kendilerini yabancı ilahların peşinden gitmeye teşvik eden şeyin ise aralarında yaşayan yabancılar ve bunlardan aldıkları eşler olduğu kanaatine kapılmış ve bu nedenle İkinci Mabet Döneminde yabancılara yönelik bir dışlayıcılığı benimsemiştir.³⁶ Bu dışlayıcılık ve öteki düşmanlığı, bu dönemde yeniden oluşturulan Tevrat'a da yansıtılmıştır. İsrail oğullarının bu dışlayıcı bakış açısıyla, Ham ve Kenan hikâyesinden yararlanılarak oluşturulan Kenanlılar ile ilgili imaj, geliştirilerek zencileri de kapsayacak hale getirilmiştir.

Nuh'un Lanetinin Zenci ve Başka Bazı Milletlerin Aşağılanmasına

Dayanak Teşkil Etmesi

Nuh'un; oğlu Ham tarafından çıplak görülmesi ve arkasından onun, Ham'ın oğlu Kenan'ı lanetlemesi ile ilgili Tevrat ifadeleri, Yahudi geleneğinde sadece Ham'ın oğlu Kenan'ın soyundan gelenleri değil, Ham'ın diğer çocuklarını da kapsayan bir lanet şeklinde yorumlanmış ve bu günah sebebiyle Ham'ın soyunun fiziksel manada dönüşerek kara derili hale geldikleri ifade edilmiştir. Yapılan bu yorumlara göre Ham'ın babasına karşı işlediği yüz kızcı günah sebebiyle Ham'ın soyu kara derili ve çirkin tabiatlı olmuştur. Bu bağlamda siyah ırkın başka birtakım fiziksel özellikleri de Ham'ın günahıyla ilintilendirilmiştir. Buna göre zencilerin göz aklarının kısmen kırmızı renkli

34 Yeşu, 9/21-27; Hakimler, 1/28-35; 1. Krallar, 9/20-22. Ayrıca Levililer, 25/44-46'da çevre halklardan alınan kölelere yönelik davranış prensipleri ortaya konmaktadır.

35 Sayılar, 33/51-56; Tesniye, 7/1-2, 20/16-17.

36 Bkz. Ezra, 10/10-11. Ayrıca bkz. Ali Osman Kurt, Erken Dönem Yahudi Tarihi (Yahudiliğin Mimarı Ezra), İstanbul 2007, 131-132; Katar, İsrail Kavminin Seçilmişliği..., C.20, S.2, 175.

olması, ataları Ham'ın, babası Nuh'un çıplaklığına bakmasına, kalın dudaklı olmaları, Ham'ın, babasını çıplak olarak gördükten sonra kardeşlerine onun dedikodusunu yapmasına, kıvrıkcık saçlı olması ise onun boynunu çevirip babasına çıplak iken bakmasına dayandırılmaktadır. Zencilerin bütün fiziksel özellikleri, ataları Ham'ın babası Nuh'u çıplak olarak görmesinin bir tezahürü olarak yorumlandıktan sonra geleceğe yönelik bir kehanette bulunmakta ve köle olmaya mahkûm olan bu ırkın mensuplarının, ataları Ham'ın; Nuh'a çıplak olarak bakması sebebiyle ileride çıplak olarak köleleştirilecekleri yorumları yapılmaktadır.³⁷ Ayrıca bu ırkın atasının onlara hırsızlığı ve zınayı sevmelerini, efendilerinden nefret etmelerini ve asla hakikati söylememelerini tavsiye etikleri şeklinde bir suçlamada bulunularak zencilerin herhangi bir iyi vafsa sahip olmayacakları iddia edilmektedir.³⁸

Yahudiliğin, siyah ırkın mensuplarına yönelik yukarıda ifade ettiğimiz dışlayıcı bakış açısı, Ortaçağ Yahudileri tarafından da aynı şekilde devam ettirilmiştir.³⁹ Nitekim 12. yüzyılda yaşamış olan Tudelalı Benyamin, Etiyopya taraflarına yaptığı seyahatte karşılaştığı zencileri "hayvanlar gibi hareket eden, kırlarda yetişen otları yiyen, çıplak dolaşan, kızkardeşleri dâhil buldukları herkesle cinsel ilişkiye giren, sıradan insanların zekâsına sahip olmayan ve köle olarak tutulup satılan bir halk olarak betimlemektedir."⁴⁰ Tudelalı Benyamin'in bu yaklaşımı bireysel bir yaklaşım olmaktan öte, dönemin genel Yahudi anlayışını büyük oranda yansıtmaktadır. Nitekim aynı aşağılayıcı bakış açısını

37 Ginzberg, Vol. I, 169. (Yahudiler, Nuh hikâyesindeki çirkin işi yaptığı ve babasını çıplak gördüğü için Ham'ın soyundan gelenlerin, özellikle Habeş diyarına yerleştiğine inanılan Ham'ın oğlu Kuş'un soyundan gelenlerin (Kuşluların) siyah ırkı oluşturduğuna inanmış ve onları Nuh'a karşı işlenmiş yüz kızartıcı suç sebebiyle kararmış insanlar olarak telakki ederek aşağılamışlardır. Zencilere yönelik bu aşağılayıcı ve dışlayıcı bakış açısıyla Ham'ın günahından dolayı sadece oğlu Kenan ve onun soyundan gelen Kenanlılar değil, Ham'ın diğer oğullarının soyundan gelenler, özellikle Ham'ın oğlu Kuş'un soyundan geldiğine inanılan zenciler de Sam ve Yafes'in soyunun potansiyel köleleri haline getirilmiş ve her türlü aşağılamaya layık varlıklar olarak görülmüştür. David H. Aaron, "Early Rabbinic Exegesis on Noah's Son Ham and The So-Called 'Hamitic Myth'", Journal of the American Academy of Religion (JAAR), Winter 1995, Vol. 63, No. 4, 722-723; Jablonski, SEL, Vol. 37, No. 1, 179-180).

38 Talmud - Mas. Pesachim 113b; ayrıca bkz. Ginzberg, Vol. I, 169.

39 Aaron, JAAR, Vol. 63, No. 4, 724.

40 Bunun için bkz. Sanders, JAH, Vol. 10, 4, 522. David H. Aaron, Tudelalı Benyamin'in zencilere yönelik olarak kullandığı bu ifadelerin bütün zencilere değil, sadece Habeşistan bölgesine mahsus zencilere yönelik ifadeler olarak anlaşılması gerektiğini iddia etmektedir. Bkz. Aaron, JAAR, Vol. 63, No. 4, 725.

Tudelalı Benyamin'den bir yüzyıl kadar sonra İspanya'da yaşamış olan ve döneminin en önemli ismi olarak telakki edilen Moses Maimonides'te de görmek mümkündür. Maimonides, Ham'ın soyundan geldiğine inandığı zencilere ve Kenanlılara yönelik bakış açısını, muhtemelen Aristocu anlayışın da etkisiyle⁴¹ daha ileri bir noktaya taşımış ve güneyde yaşayan Kuşlular (Etyopya bölgesi zencileri) ile kuzeyin uzak bölgelerinde göçebe olarak yaşayan Türkler hakkında hakaret içeren aşağılayıcı ifadeler kullanmıştır. Bu bağlamda o, bu toplulukları, yeterli derecede zekâsı olmayan varlıklar olarak gördüğü için insandan saymamakta, fakat insan biçiminde oldukları ve maymunlarınkinden biraz yukarıda bir akli yetenekleri bulunduğu için de maymunlardan yukarı, yarı insansı varlıklar olarak tanımlamaktadır.⁴²

Yahudilerin; zencilerin Ham'ın soyundan geldikleri ve Ham'ın günahı sebebiyle lanetlenerek Sam ve Yafes'in soyuna köle olmakla mukadder kılındıkları anlayışı, yüzyıllar boyu devam etmiş ve bir süre sonra bu anlayış Hıristiyanlar tarafından benimsenerek köle ticaretinde yararlanılan argümanlardan biri haline getirilmiştir.⁴³ Böylece Afrika'nın değişik bölgelerinden koparılarak Avrupa ve Amerika'ya köle olarak götürülen ve acımasız bir biçimde sömürülen siyahların, atalarının işlediği günah sebebiyle Tanrısal takdire göre köle olarak hizmet etmekle mukadder kılındıkları anlayışıyla yapılanlar meşrulaştırılmıştır.

41 Yunan felsefesinin ve Batı düşünce sisteminin en etkin isimlerinden biri olan Aristo kölelik konusunda ilginç fikirler serdetmiştir. O, özellikle tabiat itibarıyla idare edilmeye muhtaç ve kendini idare etme konusunda yeterli olmayan insanları ve toplulukları tabiaten (doğuştan itibarıyla) köle olarak tanımlamış ve bunları, hasbel kader şartlar itibarıyla esir düşmüş, ancak kölelik ruhu taşımayanlardan ayırmıştır (Bkz. Aristotle, *Politics with an English Translation* by H. Rackham, London 1959, 19-33). Ona göre Avrupa'nın soğuk iklimlerinde yaşayanlar hikmet itibarıyla eksik, fakat göreceli bir özgürlüğe sahip olmak için yeterli cesarete sahiptir. Bunun tersine Asya ve Afrika'nın sıcak ülkelerinde yaşayan insanlar ise kıvrak zekâlı, fakat cesaretleri az olan, bundan dolayı da daima kölelik halinde bulunan kimselerdir. Ona göre sadece ılıman bir iklimde ikamet eden Grekler siyasi idare yeteneğine elverişlidir (Aristotle, *Politics*, 565-567). Aristo'nun tabiaten kölelik teorisi Hıristiyanlığın ilk yüzyıllarında gözden düşmüş, ancak St. Thomas zamanında yeniden güç kazanarak Hıristiyanî bir veccheye bürünmüştür. St. Thomas, bu yaklaşımını *Summa Contra Gentiles*'te şöyle dile getirmiştir: "tabiat itibarıyla insanlar arasında daha üstün zekâyâ sahip olanlar, genel iyinin oluşması amacıyla başkalarının yeteneklerinin düzenlenmesinde liderliği almalıdırlar" (St. Thomas Aquinas, *Summa Contra Gentiles*, book. 3, chapter 81, sf. 132; Jablonski, SEL, Vol. 37, No. 1, 175).

42 Moses Maimonides, *The Guide for the Perplexed*, Translated from the Original Arabic Text by M. Friedlander, Illinois USA 2002, 384.

43 Graves and Patai, 122; Sanders, JAH, Vol. 10, 4, 522.

18. yüzyılda, Aydınlanma Dönemiyle birlikte yüzyıllar boyu benimsenen, bütün insanlığın tek atadan geldiği ve zencilerin, Ham'ın günahı sebebiyle fiziksel ve ahlaki dejenerasyona uğradığı anlayışı bir kısım bilim adamları tarafından terk edilmiş ve bunun yerine zencilerin farklı atalardan geldiği anlayışı benimsenmeye başlanmıştır. Ancak bu defa da farklı atadan gelen bu insanların zihinsel olarak daha alt düzeyde bir insan sınıfını oluşturduğu anlayışı daha rahat bir biçimde dillendirilmeye başlanmıştır.⁴⁴

Sonuç

Yukarıda verdiğimiz bilgiler ışığında Nuh'un laneti ile ilgili Tevrat kıssası, öncelikle Yahudi din bilginleri tarafından tartışılmış ve yapılan yorumlarda Ham veya Kenan'ın Nuh'a karşı Tevrat'ta zikredilenden daha ağır bir suç işlediği anlayışı benimsenmiştir. Yapılan yorumlarda farklı şeyler yaptıkları da zikredilmekle birlikte, genel kanaate göre Ham ve onun oğlu Kenan, sarhoş bir biçimde sızmış olan Nuh'u hadım etmiş, bunun üzerine Nuh da Kenan ve soyunu lanetleyerek onları Sam ve Yafes'in soyuna köle olmaya mahkûm etmiştir. Günümüz araştırmacılarından bir kısmı, metnin çağrıştırdığı şeylerden hareketle, bu hikâyede dile getirilen şeylerin gerçek olmadığını, özellikle oğulların, baba konumunda bulunan kişiyi hadım ederek iktidarı onun elinden alması şeklindeki mitolojik anlatımların, çevre kültürlerde yoğun bir şekilde bulunduğunu ve İbranilerin de bu mitlerden etkilenerek böyle bir mit oluşturmuş olabileceğini iddia etmişlerdir.

Bazı kaynaklarda, bizim de baştan beri dile getirmeye çalıştığımız biçimde İbranilerin, Nuh ile ilgili mitolojik anlatımı, Kenan topraklarını işgal etmeye ve buradaki halkları köleleştirmeye meşruiyet sağlamak amacıyla uydurdukları iddia edilmektedir. Ancak o günün şartlarında, bölgenin ele geçirilmesi ve buradaki halkların köleleştirilmesi gibi amaçların gerçekleştirilmesi için uydurulduğu sanılan bu hikâyeye, ait olduğu dönemle sınırlı kalmamış, bunun yansımaları, başta kutsal toprak ülküsü ve Yahudiliğin belli ırklara yönelik olumsuz bakışı olmak üzere çeşitli yönleriyle günümüze kadar devam etmiştir. Özellikle Yahudi din bilginlerinin bu hikâyeye dayalı olarak zencilerin, Nuh'a karşı işlediği suç sebebiyle kara derili hale gelen Ham'ın soyundan

⁴⁴ Sanders, JAH, Vol. 10, No. 4, 524.

türedikleri öğretisi ve bu öğretiye dayalı olarak oluşturulan zenci imajı, büyük olasılıkla hayal ürünü olan bu hikâyenin sonuçlarını daha da ağırlaştırmış ve Yahudilikten çok şey almış olan Hıristiyanlığa mensup Batı'nın zencileri köleleştirmesine dinsel bir dayanak teşkil etmiştir.

Yukarıda ifade ettiğimiz bu bakış açısı tarihten günümüze birtakım Yahudi din bilginlerinin zencileri insandan aşağı bir varlık olarak telakki etmesine ve onların, insanlığın diğer iki temel ırkına köle olmakla mukadder kılındıkları düşüncesini sürdürmesine neden olmuştur. Hatta bazı Yahudi bilginleri siyahilere yönelik bu bakış açılarını, muhtemelen Aristocu bakış açısından da etkilenerek genel bir ırkçılığa vardırmış ve belli ırkların insan bile sayılamayacağını iddia etmiştir. Nitekim bu bağlamda Orta Çağ Yahudiliğinin en önemli isimlerinden biri olan Maimonides, öteden beri aşağıladıkları zenciler yanında, Türkler gibi kuzeyli halkları da aynı kategoride değerlendirmiş ve onları düşük zekâlı, insan ile maymun arası, alt sınıf insanlar olarak tanımlamıştır.